

Voorbeeld Examen VMBO-GL en TL

2017

tijdvak 0
vrijdag xx mei
13.30 - 15.30 uur

economie CSE GL en TL

Bij dit examen hoort geen bijlage.

De met een * aangegeven items zijn nieuwe items gebaseerd op de syllabus 2017.
In het correctievoorschrift staat een overzicht van deze items en de bijbehorende domeinen.

Dit examen bestaat uit 39 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 47 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

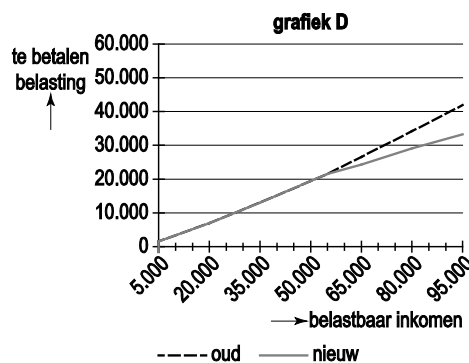
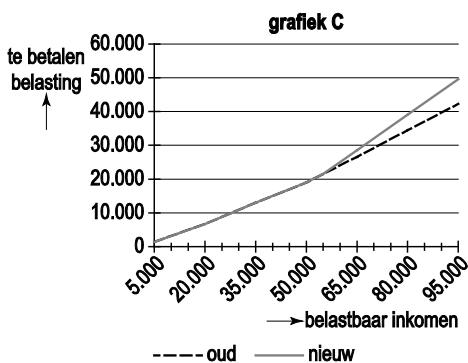
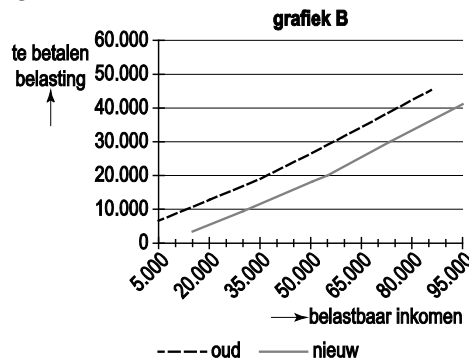
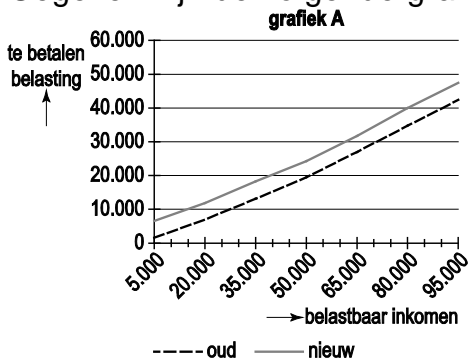
Sommige rijken willen aangepakt worden!

Bij de beantwoording van de vragen moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen.

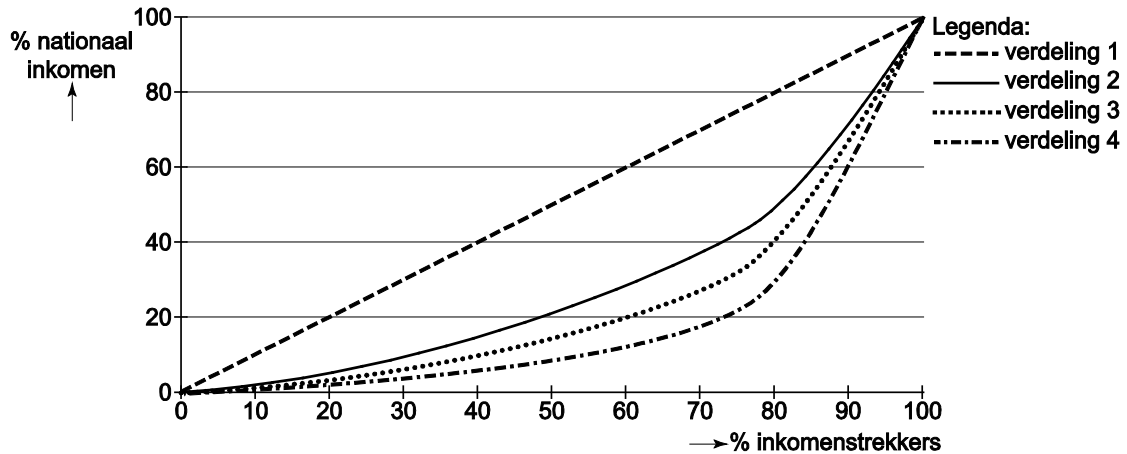
Diverse landen hebben besloten hun welgestelde burgers zwaarder te belasten. Vaak is dat gebeurd na een voorstel van die rijken zelf, zoals in de V.S. en Duitsland. Een groep Duitse miljonairs wil meer belasting betalen. "Er wordt altijd gesproken over bezuinigen, nooit over belastingverhogingen", zei één van hen. Hoe is dat in Nederland? Het is opvallend stil in Nederland. Geen voorstellen van rijken om een "solidariteitsheffing" te mogen betalen. Maar ook geen plannen van het kabinet voor een "rijkentaks".

- 1p 1 Thea en Wibo zijn beiden miljonair en hebben beiden een topinkomen. Thea zegt dat zij best meer inkomstenbelasting wil betalen en vindt dat het tarief in de hoogste belastingschijf zou moeten stijgen. Van welk belastingbeginsel is hier sprake?
- A doelmatigheidsbeginsel
 - B draagkrachtbeginsel
 - C profijtbeginsel

Gegeven zijn de volgende grafieken.

- 1p 2 In welke grafiek gaan alléén Nederlanders in de hogere belastingtarieven meer belasting betalen?
- A grafiek A
 - B grafiek B
 - C grafiek C
 - D grafiek D

Gebruik bovenstaande Lorenzcurven

- 1p 3* “Als in 2011 alléén Nederlanders in de hoogste belastingtarieven meer belasting gaan betalen, dan verschuift ook de Lorenzcurve”, zegt Wibo. In 2010 wordt de inkomensverdeling na belasting in Nederland weergegeven door ‘verdeling 3’.
- Welke Lorenzcurve geeft de inkomensverdeling na belasting in 2011 het best weer?
- A verdeling 1
 - B verdeling 2
 - C verdeling 3
 - D verdeling 4

“De verhoging levert de overheid wel meer geld op, maar aan de andere kant dalen juist de inkomsten van de overheid!”, zegt Thea. “Want, wanneer die groep ‘grootverdieners’ meer inkomstenbelasting moet gaan betalen, gaat hun besteedbaar inkomen achteruit.” Wibo zegt dat een stijging van het belastingtarief van 52% naar 60% niet hoeft te betekenen dat de bestedingen ook achteruit gaan.

- 2p 4 De bestedingen van de ‘grootverdieners’ hoeven in dat geval niet te dalen.
- Leg dit uit.

informatiebron 1 vermogensrendementsheffing

De vermogensrendementsheffing is ingevoerd met de Wet inkomstenbelasting 2001. Het rendement is gesteld op 4% van het belastbaar vermogen op 1 januari. Dit wordt in box 3 belast met 30%. Dit komt dus neer op 1,2% belasting over het belastbaar vermogen. Voor 2010 is een vast bedrag van € 20.661 aan vermogen vrijgesteld van belasting.

Gebruik de informatiebron.

- 2p 5 Stel dat de 1,2% belasting die nu over het belastbaar vermogen wordt geheven, in 2010 verhoogd was van 1,2% naar 2,2%. Ga ervan uit dat het gemiddelde vermogen op 1 januari 2010 van de miljonairs € 5.000.000 was. In 2010 waren er in Nederland 134.100 miljonairs.
→ Bereken hoeveel euro belasting de Nederlandse overheid in 2010 extra zou hebben ontvangen van alle miljonairs door de stijging van de vermogensrendementsheffing.
Schrijf je berekening op.
- 1p 6 Als de overheid de belastingpercentages verhoogt, zullen de belastinginkomsten toenemen. Toch blijkt uit onderzoek dat als de percentages te veel stijgen, de belastinginkomsten weer zullen afnemen.
→ Geef hiervoor een verklaring.

Iedereen gratis aan de glasvezel!

Bij de beantwoording van de vragen moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen.

Steeds meer huishoudens gaan over op glasvezel. De huishoudens kunnen kiezen uit tien serviceproviders. De serviceproviders bieden een pakket producten (telefonie, internet, televisie en radio) aan.

Eind 2010 is Glasco BV, één van de twee bedrijven die glasvezelnetwerken aanlegt in heel Nederland, begonnen met de voorbereiding van het aanleggen van een netwerk in Winterswijk. Om de kosten terug te verdienen moest minimaal 40% van de huishoudens een abonnement afsluiten bij een serviceprovider.

- 1p 7* Glasco heeft als ondernemingsvorm gekozen voor een Besloten Vennootschap (BV) in plaats van een Naamloze vennootschap (NV).
→ Noem een argument voor een bedrijf om te kiezen voor de BV in plaats van een NV als ondernemingsvorm.
- 1p 8 De aansluiting op het glasvezelnetwerk wordt betaald door de providers waar de abonnementen bij worden afgesloten. Voor de consument is deze aansluiting gratis. Veel economen beweren echter dat dit niet waar is. "Gratis bestaat niet" is de mening van deze economen.
→ Leg uit waarom de aansluiting voor de consument helemaal niet gratis is.

informatiebron 2 verschillende prijzen voor internet, telefonie en installatie

Provider A			Provider B		
pakket	omschrijving	per maand	pakket	omschrijving	per maand
INTERNET			INTERNET		
Triple A 50 Mb	eerste 3 maanden	€ 45	Compleet 50 Mb	eerste 2 maanden	gratis
	na 3 maanden	€ 55		na 2 maanden	€ 60
Triple A 100 Mb	eerste 3 maanden	€ 65	Compleet 100 Mb	eerste 2 maanden	gratis
	na 3 maanden	€ 75		na 2 maanden	€ 85
RADIO + TELEVISIE			RADIO + TELEVISIE		
Radio	40 zenders		Radio	40 zenders	
Digitale TV	69 zenders		Digitale TV	69 zenders	
Plus pakket	43 zenders	€ 10	Plus Pakket	43 zenders	€ 10
BELLEN			BELLEN		
Nummerbehoud	<u>éénmalig</u> € 5		Nummerbehoud	gratis	
Voicemail	ja		Voicemail	ja	
Onbeperkt bellen in NL	ja	€ 5	Onbeperkt bellen in NL	ja	€ 7,50
INSTALLATIE			INSTALLATIE		
Hulp bij installatie	gratis		Hulp bij installatie	<u>éénmalig</u> € 20	

Gebruik de informatiebron.

- 1p 9 De familie Voorman was één van de eerste die in Winterswijk koos voor glasvezel. Hiervoor moesten zij een provider kiezen. In de informatiebron staan de voorwaarden van twee providers vermeld.

De familie Voorman wil graag internet met een snelheid van 50Mb, nummerbehoud en onbeperkt bellen in Nederland en digitale tv zonder pluspakket. Bovendien willen ze hulp bij de installatie. Ze hebben berekend dat provider A hun het eerste jaar € 695 zou gaan kosten.

→ Bereken in hele euro's de kosten in het eerste jaar voor de familie Voorman als ze kiezen voor provider B.
Schrijf je berekening op.

- 1p 10 Glasco BV is vooral actief in Oost-Nederland. Volgens het bedrijf biedt glasvezel juist voor deze regio veel voordelen. Hier is namelijk sprake van een bevolkingskrimp, mede doordat werknemers naar het westen trekken omdat daar meer werkgelegenheid is. Het snelle internet zou volgens de directie van Glasco BV de bevolkingskrimp kunnen doen afnemen. Hieronder staan drie economische verschijnselen.

- 1 minder reistijd
- 2 makkelijker thuiswerken
- 3 noodzaak van verhuizen is minder

Zet de verschijnselen in een zodanige volgorde dat ze een logische gedachtegang vormen.

- A sneller internet → 1 → 2 → 3 → minder bevolkingskrimp
B sneller internet → 1 → 3 → 2 → minder bevolkingskrimp
C sneller internet → 2 → 1 → 3 → minder bevolkingskrimp
D sneller internet → 2 → 3 → 1 → minder bevolkingskrimp
E sneller internet → 3 → 1 → 2 → minder bevolkingskrimp
F sneller internet → 3 → 2 → 1 → minder bevolkingskrimp

- 1p 11 De gemeenten in de krimpgebieden hebben er belang bij dat hun inwoners niet massaal naar het westen verhuizen.
→ Verklaar waarom de gemeenten in de krimpgebieden liever niet willen dat mensen uit krimpgebieden massaal naar het westen verhuizen.

De prijzen rijzen de pan uit

Bij de beantwoording van de vragen moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen.

Mees is 16 jaar en was een weekend weg met zijn oma. Die praatte voortdurend over hoe duur alles is en dat vroeger alles goedkoper was. Nu hij weer thuis is, wil hij gaan uitzoeken of dit werkelijk het geval is. In een krant vindt hij toevallig onderstaande tabel.

Prijsverandering januari 2011 ten opzichte van januari 2005

top 5 gestegen prijzen in %		top 5 gedaalde prijzen in %	
aardappelen	+ 126,2%	televisies en videoapparatuur	- 62,9%
benzine	+ 76,6%	foto- en filmapparatuur	- 60,8%
dieselolie	+ 46,7%	fotografie en film	- 56,6%
shag	+ 39,2%	telefoonapparatuur	- 49,1%
sieraden en horloges	+ 37,6%	computerapparatuur	- 48,4%

naar: CBS

Gebruik bovenstaande tabel.

- 1p 12 Mees bekijkt de tabel die hij heeft gevonden op de site van het CBS. Hij ziet dat de aardappelen de laatste zes jaar het meest in prijs gestegen zijn. In januari 2005 kostte een kilo aardappelen € 1,03.
 → Bereken in twee decimalen hoeveel een kilo aardappelen in januari 2011 kost.
 Schrijf je berekening op.
- 1p 13 Mees ziet in de tabel ook vijf producten staan die het meest in prijs gedaald zijn in de afgelopen zes jaar. Al deze producten behoren tot de groep elektronica.
 → Leg uit waarom elektronische producten gemiddeld steeds goedkoper worden, terwijl de prijzen van de grondstoffen voor deze producten gelijk bleven of zelfs hoger zijn geworden.

informatiebron 3 prijsverandering januari 2011 ten opzichte van januari 2005

top 5 gestegen prijzen in %		top 5 gedaalde prijzen in %	
aardappelen	+ 126,2%	televisies en videoapparatuur	- 62,9%
benzine	+ 76,6%	foto- en filmapparatuur	- 60,8%
dieselolie	+ 46,7%	fotografie en film	- 56,6%
shag	+ 39,2%	telefoonapparatuur	- 49,1%
sieraden en horloges	+ 37,6%	computerapparatuur	- 48,4%

naar: CBS

- 1p 14 Uit informatiebron 3 blijkt dat de prijs van aardappelen meer is gestegen dan de prijs van benzine. Toch kan een gezin meer 'last' hebben van de prijsstijging van benzine dan van aardappelen.
 → Geef hiervoor een verklaring.
- 1p 15 Naast de prijzen van aardappelen en benzine, zijn de prijzen van veel andere producten ook gestegen. Mees denkt dat de gevolgen van deze

prijsstijgingen voor de bedrijven negatief zullen zijn. Hij is bang dat de werkloosheid in Nederland zal toenemen als de inflatie in Nederland hoger is dan in het buitenland.

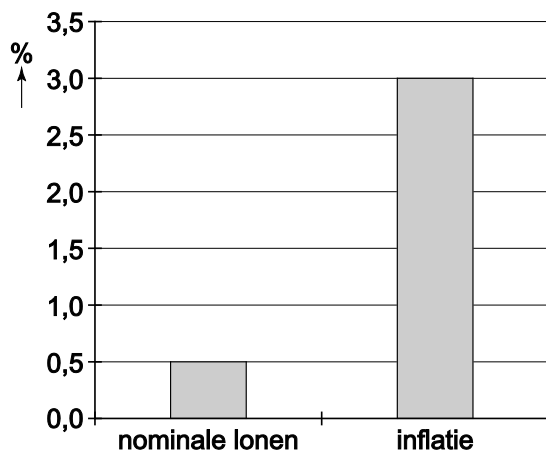
Hieronder staan drie verschijnselen:

- 1 Nederlandse consumenten kopen meer producten in het buitenland die ze voorheen kochten in Nederland.
- 2 productie in Nederland neemt af
- 3 werkgelegenheid in Nederland neemt af

Zet de verschijnselen in een zodanige volgorde dat een logische gedachtegang ontstaat.

- A hogere inflatie in Nederland → 1 → 2 → 3 → werkloosheid in Nederland stijgt
- B hogere inflatie in Nederland → 1 → 3 → 2 → werkloosheid in Nederland stijgt
- C hogere inflatie in Nederland → 2 → 1 → 3 → werkloosheid in Nederland stijgt
- D hogere inflatie in Nederland → 2 → 3 → 1 → werkloosheid in Nederland stijgt
- E hogere inflatie in Nederland → 3 → 1 → 2 → werkloosheid in Nederland stijgt
- F hogere inflatie in Nederland → 3 → 2 → 1 → werkloosheid in Nederland stijgt

informatiebron 4 Procentuele verandering nominale lonen en inflatie

Gebruik de informatiebron.

- 1p 16* Mees' klasgenoot Astrid maakt zich vooral zorgen over de gevolgen van de prijsstijging voor de consumenten. Astrid ziet in de krant een diagram.
→ Bereken wat er in het betreffende jaar met de koopkracht van de consumenten is gebeurd.
Gebruik indexcijfers en schrijf je berekening op.

Slagvaardig met geld!

Bij de beantwoording van de vragen moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen.

Bert Zuiderwerk is gek op drummen. Hij wordt vandaag 18 jaar. Als cadeau heeft hij maar één wens: een nieuw drumstel. Zelf heeft hij maar € 500 gespaard. De rest zal hij moeten lenen. Hij laat zijn oog vallen op het nieuwe drumstel uit de onderstaande advertentie.

Nu geen € 1.650 maar

- 2p 17 Noem voor Bert twee voordelen van lenen voor een nieuw drumstel in vergelijking met sparen voor een nieuw drumstel.

informatiebron 5 tarieven persoonlijke lening (maandbedragen in euro's)

geleend bedrag (in €)	effectieve rente op jaarbasis	12 mnd	24 mnd	36 mnd	48 mnd	60 mnd
500	13,5%	44,60	23,71	16,78	13,35	11,31
1.000	13,5%	89,19	47,92	33,57	26,70	22,62
1.500	12,7%	133,29	70,62	49,84	39,51	33,38
2.000	12,7%	177,71	94,16	66,45	52,69	44,51
2.500	11,4%	220,78	116,34	81,67	64,43	54,16

Gebruik de informatiebron.

- 1p 18 Bert kijkt naar de mogelijkheid van een persoonlijke lening, die hij in 3 jaar wil terugbetalen. Hoeveel gaat hij dan in totaal betalen aan rente?
- A € 357,20
 - B € 208,52
 - C € 1.357,20
 - D € 2.002,80

Bert schrikt van de kosten van een lening. Zijn oude drumstel is niet kapot, dus hij kan nog even wachten. Hij informeert bij de bank naar mogelijkheden om te sparen. De hoogste rente krijg je op internetspaarrekeningen. Ook kijkt Bert met veel belangstelling naar de informatie over de 'rendementsrekening'.

- 1p 19 Noem een reden waarom banken bij een internetspaarrekening een hogere rente vergoeden dan bij een 'gewone' spaarrekening.

informatiebron 6 rendementsrekening en internetspaarrekening bij BerendsBank

Rendementsrekening:

"Wel de voordelen, maar niet de nadelen van beleggen op de beurs!"

Kenmerken **rendementsrekening**:

- Looptijd 3 jaar
- Eenmalig instappen al vanaf € 500
- Bijstorten niet mogelijk
- Tegoed alléén vrij opneembaar bij overlijden
- Beperkte beleggingsrisico's

Het rendement

De hoogte van de rente is afhankelijk van het koersverloop van de Dow Jones Euro Stoxx 50 Index. Deze index bestaat uit de 50 grootste beursgenoteerde bedrijven van de eurolanden.

De rente wordt pas na 3 jaar berekend en dan samen met de inleg bijgeschreven op een aparte rekening. De rente per jaar is gelijk aan de stijging of daling in procenten van de index.

De rente per jaar kan op deze rekening nooit minder bedragen dan - 4% en nooit meer dan + 10%.

Internetspaarrekening:

BerendsBank heeft bij Internet Sparen altijd een hoge en redelijk stabiele rente. Op dit moment bedraagt de rente 4%. U mag vrij geld storten en opnemen zonder boete.

Gebruik informatiebron 6.

- 2p 20 Leg uit wat de bank bedoelt met de reclamezin voor de rendementsrekening: "Wel de voordelen, maar niet de nadelen van beleggen op de beurs!"

informatiebron 7

– Bert heeft weinig verstand van beleggen en weet niet wat hij moet verwachten van die Dow Jones Euro Stoxx 50 Index. Zijn vader helpt hem en doet een voorspelling over het rendement voor de komende 3 jaar:

- jaar 1: - 5%
- jaar 2: +3%
- jaar 3: +12%
-

Als Bert gaat sparen, legt zijn vader nog eens € 500 extra spaargeld bij het geld van Bert.

Gebruik informatiebron 7.

- 2p **21** Ga er vanuit dat de voorspelling van zijn vader uitkomt. Ga uit van een bedrag aan spaargeld van € 1.000.
→ Hoeveel zal Bert aan het einde van het derde jaar uitgekeerd krijgen volgens de voorwaarden van de bank, als hij het totale bedrag van zijn spaargeld op de rendementsrekening zet?
Schrijf je berekening op.
- 1p **22** Op de internetspaarrekening is het eindbedrag hoger dan bij de rendementsrekening. In beide gevallen is het totale spaartegoed van Bert na 3 jaar niet voldoende om het nieuwe drumstel te kopen.
“Vervelend aan die rendementsrekening is ook dat ik niet tussentijds kan bijstorten”, zegt Bert.
→ Noem nog een ander nadeel van de rendementsrekening in vergelijking met de internetspaarrekening.

Wie pikt er een graantje mee?

Bij de beantwoording van de vragen moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen.

Droogte zorgt voor stijgende graanprijzen

De productie van graan is belangrijk als grondstof voor menselijk voedsel en als voedsel voor dieren. Door de bevolkingstoename en toenemende welvaart in landen als China en India neemt de consumptie van vlees toe. Voor een kilo kip is drie kilo voer nodig en voor een kilo rundvlees vijf kilo. Daarom is steeds meer landbouwgrond nodig voor de productie van veevoer. Ook het gebruik van biobrandstoffen zorgt voor een grotere vraag naar landbouwgrond.

naar: Trouw, 2010

informatiebron wereldproductie (mln. ton) van enkele granen 2006 - 2009

	2006	2007	2008	2009
tarwe	610	626	684	683
voedergranen	1.081	1.080	1.140	1.112
rijst	441	441	460	453
granen totaal	2.132	2.147	2.284	2.248

bron: Landbouw Economische Berichten 2010, LEI Wageningen

Gebruik de informatiebron.

- 1p **23** Een groot gedeelte van de graanproductie gaat op aan veevoer.
→ Bereken in een decimaal hoeveel procent van de totale productie van graan in 2009 wordt gebruikt als voedergranen.
Schrijf je berekening op.

- 1p **24** Doordat veel landbouwgrond wordt gebruikt voor de productie van veevoedergewassen, stijgen de prijzen van granen. Hieronder staan drie verschijnselen.
- 1 meer vraag naar landbouwgrond
 - 2 prijs van landbouwgrond stijgt
 - 3 stijgende kosten worden doorberekend
- In welke regel staan deze verschijnselen zo dat een logische gedachtegang ontstaat?
- A de vraag naar veevoeder stijgt → 1 → 2 → 3 → stijgende graanprijzen
 - B de vraag naar veevoeder stijgt → 1 → 3 → 2 → stijgende graanprijzen
 - C de vraag naar veevoeder stijgt → 2 → 1 → 3 → stijgende graanprijzen
 - D de vraag naar veevoeder stijgt → 2 → 3 → 1 → stijgende graanprijzen
 - E de vraag naar veevoeder stijgt → 3 → 1 → 2 → stijgende graanprijzen
 - F de vraag naar veevoeder stijgt → 3 → 2 → 1 → stijgende graanprijzen
- 1p **25** Een andere oorzaak voor de forse prijsstijgingen moet gezocht worden in de droogte die heerste in het Zwarte Zeegebied (Rusland). Dit gebied is van oudsher een leverancier van onder andere graan. In Rusland was een hittegolf oorzaak van een mislukte graanoogst. De Russische overheid heeft een exportverbod voor graan aangekondigd om te voorkomen dat de prijzen in Rusland zelf verder gaan stijgen.
- Verklaar waarom een exportverbod binnenlandse prijsstijgingen kan voorkomen.
- 1p **26*** De laatste jaren was de prijs van graan juist laag. Veel graanproducerende landen in de Europese Unie (EU) stelden als oplossing voor om protectionistische maatregelen in te stellen.
- Noem een nadeel voor de Europese consument van protectionistische maatregelen.
- 1p **27** Er worden voorstellen gedaan om het Europese landbouwbeleid na 2013 te hervormen. Er moet milieuvriendelijker en marktgerichter gewerkt worden.
- Wat wordt bedoeld met marktgerichter werken?
- A Boeren moeten de producten die ze produceren zelf naar de markt brengen.
 - B Boeren moeten producten verbouwen die ze zelf op de markt moeten verkopen.
 - C Boeren moeten producten verbouwen waar behoefte aan is.
 - D Boeren moeten zich laten omscholen tot marktkoopman.
- 1p **28** Het landbouwbeleid van de EU bestaat voor een deel uit exportsubsidies. Dit systeem van exportsubsidies belemmert een vrije handel. Vooral de ontwikkelingslanden hebben nadeel van dit beleid.
- Verklaar waarom sommige ontwikkelingslanden nadeel van deze exportsubsidies hebben.

Slopen we het heilige huis of niet?

Bij de beantwoording van de vragen moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen.

Jan Bloemen moet zijn aangifte voor de inkomstenbelasting gaan doen. Jan heeft er niet zoveel verstand van maar gelukkig is buurman Ab Visser belastingdeskundige. Ze vullen ieder jaar samen het aangifteprogramma inkomstenbelasting in. Deze keer moet het aangifteprogramma van 2010 ingevuld worden.

- 2p 29 Hieronder staan twee beweringen over de inkomstenbelasting.
→ Geef van beide beweringen aan of ze juist zijn of onjuist.
- 1 Door de heffingskortingen wordt je belastbaar inkomen lager.
 - 2 De ingehouden loonheffing verlaagt je belastbaar inkomen.
- Doe het zo:*
- 1 = juist / onjuist
2 = juist / onjuist

Jan leest regelmatig in de krant dat de hypotheekrenteaf trek ter discussie staat. Sommige politieke partijen willen deze aftrek volledig afschaffen. Andere politieke partijen willen de hypotheekrenteaf trek beperken tot de maximale tariefschijf van 42%. Weer andere politieke partijen willen de hypotheekrenteaf trek ongewijzigd laten en roepen: "Kom niet aan ons heilige huisje." Jan vraagt Ab wat de gevolgen kunnen zijn van de aftrekbeperking.

informatiebron tabel eigenwoningforfait

WOZ-waarde van de woning		eigenwoningforfait
meer dan	niet meer dan	
€ 0	€ 12,500	0 %
€ 12.500	€ 25.000	0,20 %
€ 25.000	€ 50.000	0,30 %
€ 50.000	€ 75.000	0,40 %
€ 75.000	€ 1.010.000	0,55 %
€ 1.010.000		€ 5.555 + 0,8% van de WOZ-waarde van de woning boven € 1.010.000

Gebruik de informatiebron

- 1p 30 Stel dat de hypotheekrenteaftrek zo wordt beperkt dat het belastingvoordeel van de afgetrokken hypotheekrente maximaal 42% is. Heeft Jan in zijn huidige situatie voordeel of nadeel van deze beperking van de hypotheekrenteaftrek of maakt het voor hem niet uit?
- A maakt niet uit, want hij kan evenveel rente aftrekken
 - B nadeel, want hij heeft minder belastingvoordeel
 - C voordeel, want hij heeft meer belastingvoordeel
 - D voordeel, want zijn belastbaar inkomen is nu hoger
- 2p 31 Jan is zeker geen voorstander van wijziging in de aftrekbaarheid van de hypotheekrente. Jan heeft het huis tien jaar geleden gekocht en de waarde van zijn woning is in totaal met € 100.000 gestegen. Jan verwacht dat het afschaffen van de aftrekbaarheid van de hypotheekrente zal leiden tot een waardedaling van koophuizen.
→ Geef een argument voor de mening van Jan.
- 1p 32 Ab vindt dat de afschaffing van de hypotheekrenteaftrek voor huizenbezitters samen moet gaan met de afschaffing van de huurtoeslag voor mensen met een huurwoning.
→ Ben jij voor of tegen afschaffing van de huurtoeslag als de hypotheekrenteaftrek afgeschaft wordt? Geef een argument voor je mening.

De melkprijs zal blijven stijgen

Bij de beantwoording van de vragen hoef je géén gebruik te maken van informatiebronnen..

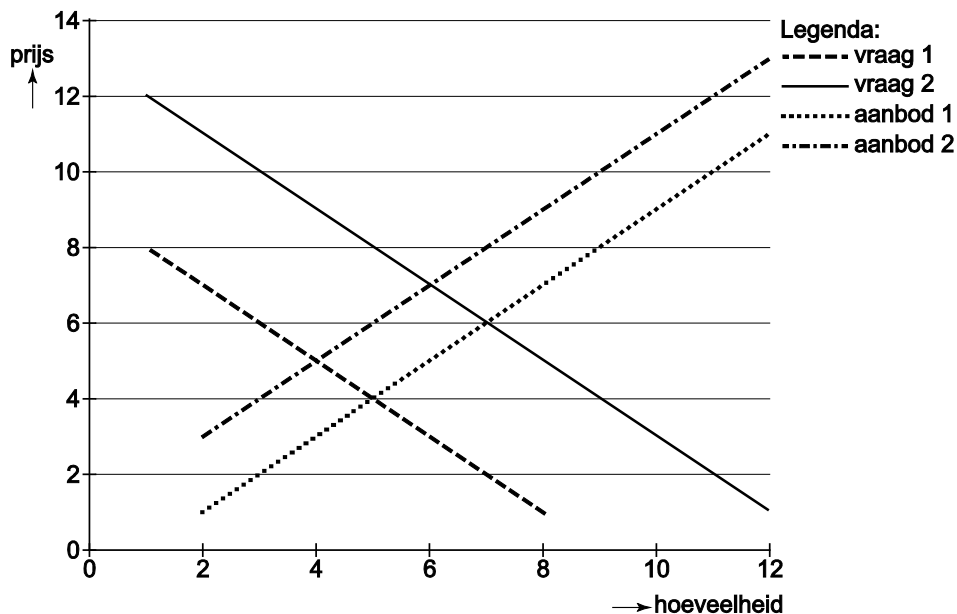
Uit de krant:

De zuivelmarkt heeft zich de laatste maanden van 2010 flink hersteld. Ondanks de crisis van de afgelopen jaren zijn de vooruitzichten voor de lange termijn volgens de Rabobank goed. Nu het ergste van de economische crisis achter de rug lijkt, is de handel in zuivelproducten wereldwijd weer toegenomen.

“We zien vier dingen gebeuren”, zegt een deskundige van de Rabobank.

- 1 Supermarkten hebben hun zuivelprijzen verlaagd.
- 2 De groothandel heeft zijn voorraden aangevuld.
- 3 Kopers begeven zich weer op de wereldmarkt op zoek naar meer voorraad.
- 4 De productie in de ontwikkelde landen groeit nauwelijks meer.

“Hoewel er meer melk zal komen uit de minder ontwikkelde landen zal de prijs van melk gaan stijgen”, aldus de deskundige.

Gebruik bovenstaande grafiek.

- 1p 33* In het krantenartikel staat dat de prijs van melk de komende tijd weer zal stijgen ondanks dat er meer melk op de wereldmarkt zal komen.
 → Hoe kan de prijs van melk stijgen, terwijl het aanbod toeneemt?
 A aanbod 1 wordt aanbod 2 en vraag 2 wordt vraag 1
 B aanbod 1 wordt aanbod 2 en vraag 1 wordt vraag 2
 C aanbod 2 wordt aanbod 1 en vraag 2 wordt vraag 1
 D aanbod 2 wordt aanbod 1 en vraag 1 wordt vraag 2

Ronald is een boer met 90 koeien. Een koe geeft per dag gemiddeld 30 liter melk. De inkomsten op de boerderij zijn afhankelijk van de melkprijs. Ronald kreeg in 2010 gemiddeld € 27,75 per 100 liter melk.

- 2p 34 Bereken de omzet van Ronald in 2010 (365 dagen).
 Schrijf je berekening op.

Hier staan de bedrijfsgegevens van Ronald over 2011.

omschrijving		bedrag	periode
omzet	€	300.000	per jaar
inrentingen	€	1.500	per maand
voer	€	5.000	per kwartaal
stroomverbruik	€	10.000	per jaar
diverse kosten	€	180.000	per jaar

- 1p **35** Maak gebruik van de gegevens in de bovenstaande tabel.
→ Bereken de nettowinst van Ronald over 2011.
Schrijf je berekening op.
- 1p **36** Ronald vindt de nettowinst maar laag.
De bedrijfskosten op zijn boerderij zijn namelijk erg hoog. De kosten zijn onder te verdelen in variabele kosten en vaste kosten.
Welke kosten behoren tot de vaste kosten?
A afschrijvingskosten melkmachine
B inenten van koeien
C voer voor de koeien
- 1p **37** Ronald doet alles alleen op de boerderij. De koeien worden twee keer per dag gemolken en dat kost steeds drie uur. Ze worden gemolken door middel van een melkmachine. De koeien moeten ook nog gevoerd worden en er zijn nog heel veel andere werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden. Ronald zou graag de arbeidsproductiviteit willen verhogen. Deze arbeidsproductiviteit wordt gemeten in liters melk per gewerkt uur. Welke aanpassing zal de arbeidsproductiviteit per gewerkt uur doen stijgen?
A een snellere melkmachine gebruiken
B extra personeel aannemen
C het personeel langer laten werken
D minder koeien gaan houden
- 1p **38** De laatste jaren komen er steeds grotere melkstallen met soms wel duizend koeien, waardoor het steeds moeilijker is geworden voor de kleinere boeren om hun bedrijf voort te kunnen zetten. De grotere stallen kunnen de melk tegen lagere kosten produceren.
→ Leg uit hoe boeren met grotere stallen tegen lagere kosten kunnen produceren.
- 1p **39** Vroeger stelde de overheid een minimumprijs vast voor de melk. Ronald zegt tegen zijn vader: "Zo'n minimumprijs was voor sommigen erg voordelig."
→ Voor wie was zo'n minimumprijs voordelig? Leg je antwoord uit.